

ברית יוצאי בוכרה (ע"ר)

בהיותה גוף וולונטרי, אפוליטי, אינה אחראית לכל תוכן שהוא אשר מפורסם בעיתון, למעט דבר הברית בעברית

נוסדה ב-1972

ב י ט א ו ן מ ס פ ר 1 1 9 , מ א י 2 0 1 4

"עוד אבנד ונבנית..."
47 שנים לאיחוד ירושלים
66 שנים לעצמאות ישראל

מעל פסגת הר הצופים

ירושלים, ירושלים,
אני לא אזוז מפה!
ירושלים, ירושלים,
יבוא המשיח, יבוא!

מעל פסגת הר הצופים
אשתחוה לך אפיים
מעל פסגת הר הצופים
שלום לך ירושלים!

ירושלים, ירושלים,
האירי פנייך לבנד!
ירושלים, ירושלים,
מחברותייך אבנד!

מעל פסגת הר הצופים
אשתחוה לך אפיים
מעל פסגת הר הצופים
שלום לך ירושלים!

באלפי ברכות היי ברוכה!
מקדש, מלך, עיר מלופה!

אלפי דורות חלמתי עלייך,
לראות, לזכות, באור פנייך!

יום ירושלים

שהגישה הממשלה. החוקים שנתקבלו בכנסת קבעו הלכה למעשה את איחוד ירושלים ונתנו תוקף משפטי לחוק הישראלי בכל שטחה של העיר המאוחדת. גבולותיה המוניציפליים של ירושלים שונג, ושטחה של העיר המאוחדת גדל פי-שלושה – מ-38,100 דונם ל-110,000 דונם. בהחלטת הממשלה שהתקבלה ב-12 במאי 1968 נקבע כ"ח באייר כיום חגה של ירושלים, המסמל את הקשר ההיסטורי המיוחד של העם היהודי לעיר.

ב-1980, במלאת 13 שנה לאיחוד ירושלים, נחקק חוק יסוד: ירושלים בירת ישראל, הקובע כי ירושלים היא בירת מדינת ישראל ומקום מושבן של רשויותיה השלטוניות. החוק מורה לשמור על המקומות הקדושים שבעיר ועל חופש הגישה אליהם לבני כל הדתות וקובע את מחויבותה של ממשלת ישראל לעשות לפיתוח העיר ולשגשוגה.

ב-23 במרץ 1998 התקבל בכנסת חוק יום ירושלים, הקובע את יום כ"ח באייר, שבו שוחררה ירושלים במלחמת ששת הימים, כחג לאומי.

באש בניסיון לפרוץ דרך שטח מטה האו"ם (ארמון הנציב לשעבר) לדרום ירושלים ונמשכה שלושה ימים בלבד. הפריצה נהדפה, ובהתקפת נגד כבשו לוחמי חטיבת ירושלים של צה"ל את בניין מטה האו"ם ואת מוצב "הנקניק" שליידו וחסמו – בכיבוש הכפר צור-באהר ומוצב "הפעמון" – את הכביש הירדני לבית-לחם. כך נותקה ירושלים המזרחית מדרום. בשלב מאוחר יותר התנהלו קרבות קשים שהסתיימו בכיבוש שכונת אבו-טור הערבית.

ב-7 ביוני, כ"ח באייר תשכ"ז, הגיעה פקודת המטה הכללי לשחרור העיר העתיקה. פיקוד המרכז הפעיל את חטיבת הצנחנים וחייליה כבשו את רכס הר-הצופים ואת הר-הזיתים. כוח של חטיבת הצנחנים פרץ לעיר העתיקה מן המזרח, דרך שער האריות, השתלט עליה בלא התנגדות נוספת והניף את דגל ישראל על הכותל המערבי.

מעמדה של ירושלים

לאחר ניצחון צה"ל במלחמת ששת הימים, ביום ג' 27 ביוני 1967, קיבלה הכנסת שלוש הצעות חוק

שחרורה של העיר

בכ"ט בנובמבר 1947 נקבע בתוכנית החלוקה של האו"ם כי ירושלים תהיה עיר בשליטה בין-לאומית, ואולם עם פרוץ מלחמת העצמאות ניסו שני הצדדים, היהודים והערבים, לתפוס את השליטה בה. הכוחות הערביים חסמו את הדרך לירושלים בפני יהודים ואף הפסיקו את זרם המים לעיר. רק שיירות של משוריינים הצליחו – במחיר דמים כבד – לפרוץ לעיר ולהביא אספקה ליושבים בה.

ב-14 במאי 1948, עם צאת הבריטים מהארץ, החלה השתלטות הכוחות הישראליים על מתחמי השלטון הבריטי, וב-18 במאי הגיע הלגיון הירדני אל העיר ונכנס לעיר העתיקה. ב-19 במאי הצליח כוח של הפלמ"ח להיכנס דרך שער ציון אל הרובע היהודי ולהביא אספקה ותגבורת, אך למחרת שוב השתלטו הערבים על אזור שער ציון והמצור על הרובע חודש. ב-28 במאי נפל הרובע בידי הירדנים, מגניו נלקחו בשבי ובתי-הכנסת שבו נהרסו. ב-1 ביוני נפתחה דרך בורמה והמצור על ירושלים החל להתרופף.

ב-19 שנה הייתה ירושלים מחולקת. ישראל החזיקה בחלקה המערבי וירדן החזיקה בחלקה המזרחי, ובו העיר העתיקה ובתוכה הר-הבית והכותל המערבי. הר-הצופים, עם בית החולים "הדסה", האוניברסיטה ובית-הקברות נשארו מובלעת בשליטת ישראל בעיר המזרחית. ישראל הכריזה על ירושלים כבירתה והעבירה לירושלים המערבית את מוסדות השלטון.

בבוקר ה-5 ביוני 1967 פרצה מלחמת ששת הימים. בירושלים החלה המערכה עם פתיחת הירדנים

ברכת נשיא ברית יוצאי בוכרה, יוסף בר-נתן, ליום ירושלים

יוסף בר-נתן, נשיא ברית יוצאי בוכרה

נשיאות ברית יוצאי בוכרה, צאצאי ראשוני שבי-ציון ובוני שכונת הבוכרים המודרנית והמפוארת, שבבנייתה החלו אבות אבותינו בשנת 1891, מברכת את ירושלים עיר הנצח ביום חגה במלאת 47 שנה לשחרורה ואיחודה מחדש.

כתרים רבים נקשרו לירושלים "יפה נוף, משוש תבל, קריה למלך רב". ובהמשך אכיר כמה מהם. ברם, מבקש אני ביום חג שמח זה בראש ובראשונה לקיים את מאמרו של ר' חיים מוולוז'ין בספרו "נשמת חיים" (מאמר א')

האומר: "השמחה והעצבון אחים סמוכים הם זה לזה כסמיכות היום והלילה".

ואכן, אין שמחה בלא עצב. עצב גדול על נפילתם של רבים וטובים בקרבות לשחרור ירושלים. לזכרם אצטט משירו של נתן יונתן "היקום הגדול הזה":

"הסביונים אמורים להשיב את האביב הרוחם את החורף גם החצב זוכר את מועדיו בשולי הסתיו רק הפרח שלו, מי ישיב את ריחו כמה שומם ומכאיב היקום הגדול הזה בלעדיו".

כמה שומם היקום הזה בלעדיו. הלב עצוב על אותם פצועים ונכים, אותם שנישאו על גב וכפיים של אחיהם מהה"ר, צנחנים ושריון, כנאמר בשירו של נתן אלתרמן: "לא אשכח זאת רעי איך על גב נשאני ותזחל איתי הר וגיא. לא אשכח לך זאת, איך למוות לא זנחתי בחבקי צווארך כחבק את חיי". זאת היא המורשת, על ברכיה חונכנו, שלא משאירים פצוע בשטח, עליה תפארת צה"ל וכמובן הצנחנים והחיילים המובהרות האחרות. א.ל. ליונסקי במסע לארץ ישראל כותב "ארץ-ישראל בלא ירושלים כגוף בלי נשמה" ועוד נאמר על-ידו שם: "עמנו הוא לב האנושיות וארץ ישראל לב עמנו וירושלים לב ארץ-ישראל".

ומי לנו גדול מדוד בן-גוריון (האומר בכרך ראשון "במערכה" בעמ' 113): "ירושלים נקודת המוקד של האהבה, הגעגועים, השאיפות והתקוות של העם

העברי". ובספרו "חזון ודרך" (כרך שני, עמ' 92) אומר ראש הממשלה ושר הביטחון הראשון: "ירושלים היא לב ליבה של מדינת ישראל".

הבה ונאחז לירושלים בשם כולנו, שיקויים בה: עתידה לירושלים שתיבנה מתוך האהבה והשלום. יהי רצון שישכון שלום באהובתנו ירושלים ומדינת ישראל תשגשג ותמשכן לבטח לרווחת תושביה במהרה בימינו. אמן.

חג שמח לך ירושלים ויום עצמאות שמח לעם ישראל!

יוסף בר-נתן
נשיא ברית

מינוי לעיתון

קוראים המעוניינים לקבל את העיתון בביתם מתבקשים להחזיר את טופס ההרשמה לכתובת:
ברית יוצאי בוכרה
רח' הקונגרס 2, ת"א 66044
בצירוף שיק. התשלום בעבור דמי משלוח בלבד

שם _____
כתובת _____
טלפון _____

אני מעוניין במיניו לחודשים: (נא לסמן X)
3-ל- (ש"ל 30) _____ 6-ל- (ש"ל 60) _____ 12-ל- (ש"ל 100) _____

המערכת:

ראש המערכת - יוסף בר-נתן, נשיא ברית עורך ראשי - בנימין בן-דוד
עורכת משנה - שושנה רון, מנכ"לית ברית גרפיקה ועיצוב - נלי פלדמן
חברי המערכת:
רון שחר-יששכרוב, גאולה אבידן-פוזיילוב ורון אברהמוף
כתובת:
ברית יוצאי בוכרה
רחוב הקונגרס 2, תל-אביב 66044
טלפון - 03-6393448; טלפקס - 03-6882785
קבלת קהל - בימי א'-ה', בשעות 11.00-14.00
כל הזכויות שמורות למערכת

ברוך הבא: חורבת התשיח

כתב וצילם ברוך ג'יאן

הכינרת(?), הרים, עצים, ציפורים. נופים אירופיים שלא קשורים לכאן. בסוף המסדרון היו שלושה מגיני דוד בגדלים שונים, וכתובת חקוקה באבן "ברוכים הבאים", שהזכירה לי את שם המדור.

אחד הזחרים בקומה השנייה של הארמון יועד לבית כנסת. זה היה בית כנסת משפחתי, כנהוג ברבים מבתי הבוכרים. ניתן למצוא כאן עדיין את הכתובת היפה "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני", וכן ציורי וילון בצבע סגול ושתי נברשות. בחדר מפואר במיוחד צויירו על התקרה ארבעה מדליונים. באחד מהם צויר להפליא שביל ביער וילד צועד בו.

עברתי לבחון את הריצוף, והתברר שכמעט כל חדר עוטר בריצוף צבעוני שונה. הריצוף המרהיב ביותר, שמן הסתם נעשה בהזמנה מיוחדת לבית זה, הוא עיטור מגני הדוד. כמה חדרים, גם בקומת הקרקע, עוטרו בסמל זה.

עלינו לגג ושם ניתן לראות את המפורות האבן המפוארות שעוטרו את שולי הגג. כמה מהן כבר נפלו על משמרתן.

בפינת הגג נמצאת פירמידת זכוכית גדולה, שהוסעה על מסילה ויצרה פתח בחדר האוכל של הבית שנועד לסוכה. אירועים חגיגיים רבים נערכו בבית זה ואורחים רבים התקבלו בו. כאן נערכה קבלת פנים לגנרל אלבני משחרר ירושלים, ובסוכה המפוארת התארח הנציב העליון הרברט סמואל כשהוא לבוש בבגדים בוכריים מסורתיים.

בית יהודיף, שהוא אחד משיאי בניית הפאר של הטייקונים היהודיים בראשית המאה הקודמת, זועק לשימור ולשיחזור. אולי מכאן תצא הקריאה לעיריית ירושלים ולמועצה לשימור אתרים לטיפול חזק, שאם לא כן שכיית חמדה זו תיפגע באופן בלתי הפיך.

חזית בית יהודיף-הפץ ברחוב עזרא

עוטרה בסטיקו (פיור) של מגיני דוד יפהפיים, מתוכם השתלשלו בעבר נברשות. ציפורים ופרחים מעודנים עוטרו את מרחבי התקרה.

במרכז המסדרון כתובת "גור אריה יהודה". למה כתב הצייר "יאודה" ולא יהודה? התשובה שנותנים בדרך כלל היא, שהצייר לא רצה לכתוב את הצרוף "יה" (אבל אז נשאלת השאלה, מדוע השאיר על מקומו את ה"אריה" ולא שינה את כתיבו?).

בהמשך נתגלו לי המצבות המפורסמות בנחל קדרון. האמן השתמש, כנראה, בצילום לא איכותי, כיוון שקבר בני חזיר אינו מופיע בציור, ואולי צייר מזיכרונו וזכר רק את קברי אבשלום וזכריה. ויש עוד ציורי קיר רבים, שמתארים טחנת רוח על ראש גבעה, אגם ומבנים לגדותיו (האם זו

אוצר אמנותי, שנידון להריסה

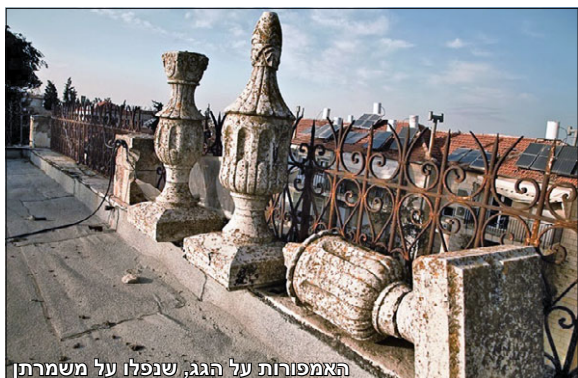
היה מחותנו ישראל חפץ שגר או בעיר העתיקה. הבית תוכנן, כנראה, על ידי אדריכל איטלקי והוא מזכיר מבנה בגבעת הקפיטול ברומא. פרטי האבן רבים לאין ספור: רוטות, אפריו, כרכובים, עמודים עיטוריים, אבני ראשה עם עיטורים, והרבה מגיני לחלוטין. נכנסתי לבניין בשעה שלוש אחר הצהריים. התלמידות החרדיות של בית הספר קארו, שמאכלס היום את הבניין הענקי, כבר הלכו הביתה, המנהלת סיימה את ענייניה ואני נותרתי עם שְׁקֶת בית הספר (זה שפעם קראו לו סתם שְׁמֶשׁ). איש יקר בשם יוסף פרנקל, שעשה כל שביכולתו לעזור לי.

הצילום גילה גם לו את פרטיהם הקטנים של ציורי הקיר. וכך עברתי, צועד על ספסל מוגבה במסדרון הצר, בין ציורי טחנות רוח, נופי טבריה והכנרת, איילים ומגיני דוד. התקרה

היה מחותנו ישראל חפץ שגר או בעיר העתיקה. הבית תוכנן, כנראה, על ידי אדריכל איטלקי והוא מזכיר מבנה בגבעת הקפיטול ברומא. פרטי האבן רבים לאין ספור: רוטות, אפריו, כרכובים, עמודים עיטוריים, אבני ראשה עם עיטורים, והרבה מגיני לחלוטין. נכנסתי לבניין בשעה שלוש אחר הצהריים. התלמידות החרדיות של בית הספר קארו, שמאכלס היום את הבניין הענקי, כבר הלכו הביתה, המנהלת סיימה את ענייניה ואני נותרתי עם שְׁקֶת בית הספר (זה שפעם קראו לו סתם שְׁמֶשׁ). איש יקר בשם יוסף פרנקל, שעשה כל שביכולתו לעזור לי.

מצבן של ריצוף מרהיב כיום

האמפורות על הגג, שנפלו על משמרתן

יום הזיכרון

מהרהורי אמת

קפדן ובעל חוש הומור. האבידה שלו השפיעה מאוד על חייהם של סבי וסבתו, כמו גם על חייה של אמי. למרות זאת, אני שרתתי בצבא כקצינה ובעלי שרת כקצין בתותחנים בסדיר ובמילואים עד גיל 45. בני שרתו בחיל האוויר ובניהם של אחיותי שרתו ומשרתים בחילות קרביים בסדיר ובמילואים.

בערב יום הזיכרון, הלב מתכווץ למראה אלפי הקברים הדוממים. זכר לצעירים, שחיהם נגדעו בדמי ימיהם. כל כך הרבה כשרונות שאבדו, חלומות שלא יתגשמו, אהבות שלא תתממשנה, חיים שלמים שאבדו וחלל נעק, שנפער בליבותיהם של בני המשפחות השכולות.

העצב הוא, שאין אור בקצה המנהרה. נכון, יש האומרים, שאנחנו מוכנים לכל והצד השני מסרב להכיר בקיומנו. עדיין, לתפיסתי, חסר מנהיג בעל חזון, חסרה חשיבה יצירתית שתחולל את הנס הזה.

שיום אחד, תינוק יולד והוריו לא יחשבו מיד על היום בו ילבש מדי צבא ואנו נתפלל כל לילה לשובו בריא ושלם. **ארלי חן פלדמן**

כשבני הבכור, אורי, נולד לפני שלושים שנה חשבתי על היום שבו איאלץ ללוות אותו ללשכת הגיוס. משהו התכווץ בתוכי וכמו כל אמת, דחיתי את המחשבה בתקווה שיום אחד יהיה אחרת. אנחנו שייכים למשפחת השכול. דודי, אליעזר חזן, שהיה הטייס הספרדי הראשון, נהרג סמוך ליום אירוסיו ואנחנו גדלנו בצילו של דוד יפה תואר, מוכשר,

שקראה להם לחיות חיי שיגרה, חיים נורמליים בנסיבות לא נורמליות? מדוע מדינה, המתנאה בכל הזדמנות שהטרור לא מכריע אותה, נוטשת את חלליה לאחר שנפלו במערכה? ומה עם אחדות העם, אחדות הדם? ההפרדה הזו, שמלווה אותנו מדי יום ביומו, צורמת ביום הקשה הזה יותר מתמיד. הגיע הזמן לומר במפורש כי נפתח יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל, הכולל בתוכו גם את חללי הטרור.

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה, המצוין מדי שנה בד' באייר (או מוזז ליום סמוך), הוא יום זיכרון שנועד להנצחת זכרם של חללי מערכות ישראל וחללי פעולות האיבה. יום הזיכרון חל יום לפני יום העצמאות, כסמל למחיר שמשלמת המדינה על הקמתה וקיומה.

החל משנת 1951 שימש יום זה להנצחת זכרם של חללי מערכות ישראל, ובשנת 1963 נקבע ייעודו זה בחוק יום הזיכרון לחללי מלחמת הקוממיות וצבא-הגנה לישראל. בשנת 1998 החליטה ממשלת ישראל להוסיף ליום הזיכרון את הנצחת חללי פעולות האיבה, והוא נקרא מאז "יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה".

בתחילת שנות ה-2000 החליטה הממשלה שגם נפגעי פעולות האיבה יוזכרו ביום זה, תוך הפרדה בין טקס הזיכרון הממלכתי לחללי מערכות ישראל לטקס הזיכרון לנפגעי פעולות האיבה. המחלוקת בשאלות אלה עודנה נמשכת.

את הגישה שיש לאחד איחוד מלא בין כל החללים מייצגים, למשל, שלושה אבות שילדיהם נרצחו בפגיעות התאבדות, האומרים: מדוע המדינה בוחרת להתייחס לילדינו כאל חללים "אחרים"? למה חללי הטרור אינם כלולים כאותם הלאומי של המדינה

לזכר לוחם אחיץ - אליהו טיליוב ז"ל

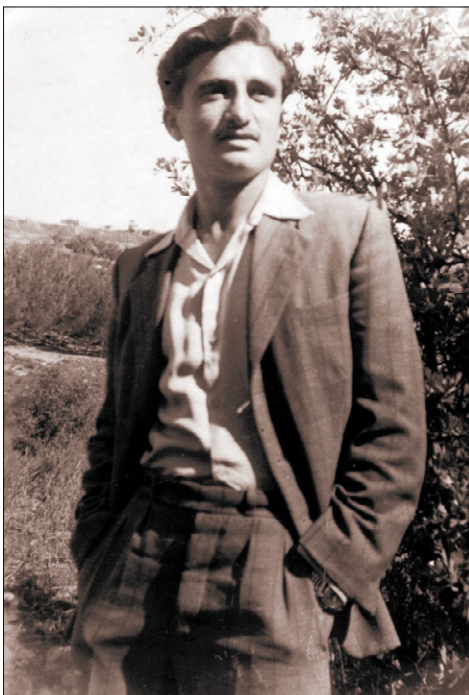
ברצינות ובמסירות וכל העת תבע שישתפוהו בפעילות קרבית.

בפרוץ מלחמת השחרור התגייס לשירות מלא ונימנה עם "גונדת השלושים", הנודעת מיסודם של עצורי לטרון לשעבר. בין השאר השתתף בהתקפה הנועזת על שער שכם בירושלים. השתתף בהגנת מגיני בית-הספר לשוטרים עד לשעת פינויו. עמד בעמדות שייך ג'ראח ונטל חלק בקרבות הר-ציון ורמת רחל. פעילותו האחרונה הייתה בכיבוש כפר מלחה, שם נפל ביום ח' בתמוז תש"ח, 15.07.1948.

אליהו נטמן בהר הרצל בירושלים. באחד מבתי הגדולים בשכונת הבוכרים ישבה אמו של אליהו לבושה שחורים ובכתה יומם וליל על בנה שנפל. איש לא יכול היה לנחמה עד יום מותה. יהי זכרה ברוך.

איך נפל גיבור אמיץ ויקר
לשווא תנחומים כי האסון הוא כביר
ידיו לקרב אומן בגיל כה צעיר
הלך להגן על ירושלים העיר
ושירת דרוור בפיו, דרכו היה נהיר.

טחור לב נגדע
למות או לכבוש את ההר בדמו סלל,
ידע ללחום ולמות למטרה שפעל
ולהוריו וידידיו צער ויגון נחל
בין גיבורי העם, שמו יגון מעל.

אליהו בן רחל ודוד נולד ב-1927 בבוכרה, בתקופה בה המשטר ברוסיה רדף אחר משפחות מבוססות ואמידות. אמו רחל נאסרה למשך תשעה חודשים, כי מצאו בביתה אוצר. מייד עם שחרורה מהמאסר ב-1932, ברהה המשפחה מבוכרה לאפגניסטן בדרך בלתי לגאלית. המעבר היה קשה מאוד, ביום הסתתרו מפני החיילים הסובייטיים ובבילה פלטו את דרכם באמצעות מבריחים מוסלמים, תמורת כסף.

באפגניסטן גרה המשפחה בקומה שנייה, ואליהו תוך כדי משחק בעפיפונים נפל מהגג וקיבל חבטה בראשו, שגרמה לו עזווע מוח. תודות לטיפול מידי שקיבל, ניצל. תוך שנתיים קבלו בני המשפחה סרטיפיקט עלייה לארץ-ישראל, שנשלח אליהם על-ידי אה הסב משה יצחקוב ז"ל, שהיה רב העדה בשכונת הבוכרים בירושלים.

ב-1934, ערב חג הפסח, המשפחה עלתה לארץ. בצעירותו החל אליהו לעבוד בבית מסחר לספרים. יותר מאוחר עבר לנתניה ועבד בליטוש יהלומים. אליהו היה ספורטאי מצטיין, בעיקר בכדורגל. שיחק בקבוצה א' של הפועל נתניה.

באותם ימים הצטרף אליהו לאצ"ל ועסק בתעמולה לגיוס מתנדבים לאצ"ל. עם פרוץ השביתות בתעשיית היהלומים חזר אליהו לירושלים ופתח מפעל לליטוש יהלומים עם עוד שני שותפים. עמידתו ברשות עצמו אפשרה לו להתמסר ביתר שאת לשרת באצ"ל. הוא מילא כל תפקיד שהוטל עליו

ראיון עם פרופ' אדוארד יעקובוב

לפחות במקצוע שלי, הוא באותה רמה. אני מוכרח לציין, שהגעתי מאחת האוניברסיטאות הטובות ביותר בבר"מ בתחום המתמטיקה. עובדה, שכשהרציתי בטכניון, אנשי הסגל הישראלי התרשמו מהידע ומהרמה המקצועית, שהפגנתי.

והשוני הוא, שפה כל אוניברסיטה רשאית להעניק תואר ד"ר ואילו שם הסמכות הייתה למועצות הממשלתיות בלבד ורק הן החליטו למי להעניק את התארים.

ייתכן שיש תחומים שבהם יש פערים גדולים ברמה המקצועית בינינו לבין ברה"מ לשעבר, אבל במתמטיקה אין.

– מניסיוןך כמרצה אקדמי, האם אתה יכול לציין הבדלים בין סטודנט סובייטי לישראלי בגישתם הלימודית?

– שם הייתה משמעת חזקה, אבל הייתה תמיכה ממשלתית הרבה יותר גדולה. מי שעבר בהצלחה את הבחינות במקצוע, היה מקבל עזרה כספית. מבחינת הגישה פה יש לסטודנטים יותר בגרות וזה ברור כי הם נרשמים ללימודים אקדמיים אחרי שירות בצבא. לסטודנטים כאן יש יותר מוטיבציה ללמוד. שם החלק גדול מהסטודנטים, שסיימו את לימודיהם לא היה בהמשך ביטוי מעשי בעתיד. הם למדו בשביל הסטאטוס החברתי. פה הסטודנטים יודעים, שרובם יעבדו וישתכרו מזה. שם, למשל, אם ניקח את שכרם של הרופאים, הייתה נמוכה, למרות היותם בעלי השכלה אקדמית. אצלנו המשכורת יותר משתלמת.

– מדינת ישראל נמצאת כיום בין המדינות המתקדמות בעולם ביוזמה ובפיתוח טכנולוגי. האם יש להסתפק ב"יצירת" אדם טכנולוגי מצטיין מבחינת מקצועיות בלבד, או יש להכשירו גם בתחום הרוחני, כמו לימודי היסטוריה, ספרות, פילוסופיה וכו'?

– עם כניסתי לתפקיד הנשיא הצהרתי, שמטרת המכון לא להכשיר מהנדסים "רובוטים", אלא לצייד את הסטודנטים גם בערכים נכונים, שאמנם יעבדו במקצועם כמהנדסים, אבל יחד עם זאת, יהיו גם אזרחים טובים.

המועצה להשכלה גבוהה במשרד החינוך מודעת לכך שקיימת כאן בעיה ולכן היא דורשת לקיים לימודים כלליים הכוללים מקצועות הומאניים לצד הלימודים המקצועיים.

הקשיים היו לא מעטים. הלכתי לאולפן וגיליתי שיטת ההוראה של השפה העברית מאוד איטית. ואז החלטתי לפתח שיטת הוראה עצמית משלי. במשך השבוע בקרתי באולפן במקום חמש פעמים רק פעמיים ובשאר הימים למדתי את השפה באמצעות השטח. למשל, עברתי מחנות לחנות וניסיתי להקשיב לשפה וכך עשיתי בקופת חולים ובתחנת אוטובוס, בבנק. השתדלתי להיות עם אנשים ולשמוע את השפה דרכם. כך, תוך פרק זמן קצר של כמה חודשים יכולתי ליצור קשר עם אנשים סביבי.

– איך הסתדרת עם יתר הנושאים, כמו דיור, עבודה וכו'?

– אני חייב לציין, שאת הכל רכשתי בדרך מופלאה. למשל, המשפחה שכרה דירה דו-קומתית באזור יוקרתי בחולון. תוך שעה מרגע כניסתנו לדירה שכנים בסביבתנו דפקו בדלת ושאלו מה אנחנו צריכים. הם סיפקו לנו את כל צרכינו – ריהוט, בגדים, כלים לבית ולמטבח. פשוט היינו מוקפים באהבה נפלאה.

אשר לרישיון עבודה ומקצועי, שלחתי את מסמכיי לירושלים לגורמים הממשלתיים הרלוונטיים וקבלתי מייד רישיון עבודה ללא כל בעיה. עם סיום לימודי באולפן בתום 4 חודשים, פניתי ללישכת העבודה (הייתה זו הפעם היחידה, שפניתי למוסד זה) והזמנתי להרצות באוניברסיטה בירושלים ובטכניון בחיפה. כעבור שבועיים התקבלתי כמרצה-פרופסור בטכניון.

הסתבר, שבאותה תקופה ראיון 300 איש בטכניון ומתוכם נבחרו 10 בלבד ואני בתוכם.

בהמשך, השלמתי את לימודי בשפה העברית יחד עם הסטודנטים שלי.

– באיזו שפה הרצית?

– באנגלית.
– הרוממה שלך עשיר בתפקידים אקדמאיים, אותם מילאת בברה"מ ואתה ממלא גם בארץ. מה השוני בין שתי המסגרות, והאם יש נקודות השקה ביניהן?

– יש הרבה דמיון בין מערכת הלימודים בברה"מ לשעבר לזו שבשיראל. יחד עם זאת, יש גם הבדלים מאוד מהותיים. גם שם יש דירוג של 3, כפי שנהוג אצלנו – תואר ראשון, שני ושלישי. גם חומר הלימוד והידע המקצועי המוקנה,

ליד 1951. עלה ארצה ב-1990 מברה"מ לשעבר. תושב חולון. נשוי + 2. פרופ' למתמטיקה מ-1981. מילא תפקידי ניהול אוניברסיטאיים רבים – סגן דקאן, מ"מ סגן נשיא. מ-2012 נשיא המכון הטכנולוגי במכון. בעל ניסיון רב עם ארגונים תעשייתיים ובתי-חולים. שת"פ עם מכוני מחקר ואוניברסיטאות בארץ ובחו"ל. עטור פרסים והוקרה בארץ ובחו"ל.

ידוע) הגיע לארץ וכתב לנו מכתבים מה מחכה לנו כאן. ידעתי, שלא יהיה לנו קל. ידעתי על מדענים מנקי רחובות. אבל יחד עם זאת ידעתי גם דבר אחר, שאנו חוזרים הביתה, לבית ההיסטורי שלנו.

אני רוצה להדגיש, שהייתה לנו אפשרות לנסוע לארה"ב, אבל המשפחה החליטה פה אחד, שאנחנו נוסעים לישראל. אני חייב לציין, שעוד ב-1973 רצינו לעלות לישראל. אחד מדודיי שמילא תפקיד בכיר בממשלה ניסה לקבל אשרה לישראל ונכלא בבית סוהר למשך 8 שנים. אנהנו לא יכולנו להשאיר אותו בגפו ולכן דחינו את עלייתנו לעוד כמה שנים.

– איך סללת את דרכך כעולה חדש בחברה הישראלית?

– עלינו ארצה. עברית לא ידעתי, החינוך כאן לא היה לרוחי וכללית

בגלוי – אתם לא עשיתם לנו שום דבר רע, אבל אתם חכמים יותר מאיתנו, אתם הסתדרתם יותר טוב מאיתנו, אתם רופאים ומנהלים יותר טובים מאיתנו, הגיע הזמן שתלכו מפה. בקיצור, הייתה אווירה לא נעימה, וזה בלשון המעטה.

זה התבטא גם ברכישת מוצרים בשוק. נהגתי לקנות בשר בחנות מסוימת. הייתי משלם פי שניים מעלות הבשר ומקבל את מה שאני רוצה. פתאום, סרבו למכור לי בשר. שאלתי את הקצב "מה קרה?" הוא השיב לי בפשטות, שקיבל הוראה לא למכור בשר ליהודים.

אז הסקנו את המסקנות, פנינו לכל הגורמים המוסמכים לקבל אישור יציאה מהארץ ועלינו ארצה. אשר לצפייתיי לגבי ישראל. גיסי יצחק יגודיב ז"ל (קומיקאי

– לפני, שאני מתייחסת לעיסוק המקצועי שלך, ספר לנו על הרקע המשפחתי שלך בנכר הסובייטי.

– מקור משפחתי מפנ"שמה. המשפחה נגדה משם לטשקנט דרך סמרקנד. אימי הייתה רופאת ילדים כבר בגיל 20, אבי היה אדם מאוד מכובד ומקובל בקהילה הבוכרית ואני גדלתי בבית סבי וסבתי.

האווירה בבית, כמקובל בקרב משפחות בוכריות יהודיות באותה תקופה, הייתה של שמירת המסורת הדתית היהודית, שבאה לידי ביטוי בקיום כללי כשרות, חגי ישראל וכו'.

חונכתי על ערכים של כבוד לזולת, עזרה הדדית ובו זמנית ספגנו עידוד עיקבי ללימוד ולרכישת ידע ככל שאפשר. וזה נתן את אותותיו. בקרב משפחת אימי, למשל, היו לי 14 בני דודים, מתוכם 7 פרופסורים. הידוע שבהם הוא פרופ' דוד אהרונוב, המשמש כפרופ' במרכז קרדיוולוגי במוסקבה וידוע כאחד הקרדיוולוגים בעלי שם עולמי. יחד עם זאת, משפחתי גם תרמה את שלה במישור הלאומי – שני דודיי לחמו במלחמת העולם השנייה, נעלמו בקרבות ולא נודע מה עלה בגורלם עד היום.

– באוניברסיטת טשקנט, שבברה"מ מילאת תפקידים אקדמאיים וניהוליים. מה היה היחס אליך כיהודי?

– בזכות הרקטור שלא אוניברסיטת טשקנט סרימסאקוב, אוזבקי שגדל בקונד והכיר את האוכלוסייה הבוכרית במקום, אני לא הרגשתי שום יחס אנטישמי כלפי. ומאחר שהייתי סטודנט עם הצטיינות יתרה קבלתי מלגה מיוחדת של ממשלת אוזבקיסטן. זה היה בשנים שבין ה-1970 ל-1973. בגיל 28 קבלתי את התואר דוקטור ובגיל 30 הייתי כבר פרופסור.

כללית, אני חייב לציין, שבפקולטה שלנו חלק גדול מהסטודנטים היו יהודים אשכנזים ואף הם לא הרגישו שום יחס אנטישמי כלפיהם.

– מה היו ציפיותיך טרם עלייתך לישראל?

– כשכחתי כפרופ' וסגן ראש הפקולטה באוני' בטשקנט, חשבתי שאני ידע איך אני מתכנן את חיי בעתיד.

ב-1990 לפתע הכל השתנה לרעה ביחס כלפי יהודים הן ע"י האוזבקים והן ע"י גורמים נוספים אחרים. וזאת בעקבות היווצרותה של תנועה אוזבקים לאומית, שאמרה

ראיון עם פרופ' אדוארד יעקובוב

– כמה מקצועות כאלה סטודנטים לומדים, ואיזה אחוז הם מהווים מהלימודים המקצועיים שלהם?

– בסה"כ הסטודנט לומד שעתיים בשבוע בחמישה סמסטרים, שבהם הוא לומד מקצועות כמו חינוך, תרבות, פילוסופיה וכו'.

– זה תנאי בל יעבור? – בהחלט, הסטודנט חייב ללמוד. אני רואה חובה להרחבת הלימודים האלה במסגרת לימודי המקצועיים של הסטודנט.

– "הישגינו" הבינלאומיים במבחנים במתמטיקה ומדעים הם בתחתית הסולם. למה, לדעתך, זה קורה וכיצד יש להעלות את רמת הישגי תלמידינו במקצועות הנ"ל?

– אני חושב, שהתנאים הקשים של תלמידינו במבחנים הבינלאומיים הם בלתי נסבלים. זה פוגע לא רק במערכת החינוך. חס ושלום, זה יכול לפגוע גם בכלכלה, בביטחון ובסופו של דבר להמשך קיומה של המדינה. וכל כך למה: (א) יש במערכת החינוך שלנו יותר מדי דמוקרטיזציה. עצם זה שמורה מוגבל בתפקידו, במעמדו כמחנך בכיתה, מגביל את יכולתו למלא את תפקידו לבוא בדרישות חינוכיות מהתלמיד. במדינה שלנו אנו מדברים יותר מדי על דמוקרטיה מבלי להבין את משמעות המושג "דמוקרטיה" ולפעמים אנהנו עוברים מדמוקרטיה לאנרכיה. (ב) אין מספיק מורים בעלי שיעור קומה מקצועית. בברה"מ, למשל, הכשרת מורה להוראה במתמטיקה היא שונה לחלוטין ממי שעוסק במקצוע ללא יעד פדגוגי. בהכשרת מורים להוראת מתמטיקה יש דרישות ייחודיות ולימוד המקצוע נעשה בו זמנית עם ההיבט הפדגוגי. בארץ השיטה שונה לגמרי. הסטודנט לומד מקצוע כלשהו ובנפרד

את הפירות לחידושים הנ"ל קצרנו על-ידי כך, שכשהגעתי למכון למדו בו 400 סטודנטים בלבד, כיום לומדים בו 4,000.

– האם יש סיכוי שהמכון יקבל מעמד אוניברסיטאי בעתיד? – 30 שנה המכון התקיים בחסות אוניברסיטת ת"א. ב-2000 הפכנו למוסד עצמאי.

הבעיה לא טמונה במוסד, אלא בחוק, שהוקקה כנסת ישראל עוד ב-1972, שמקשה בהקמת אוניברסיטאות נוספות. למשל, כאשר הוקמה אוניברסיטת ת"א, אוניברסיטת ירושלים התנגדה לכך, כי הם רצו לשלוט בלעדית על התקציב המוענק להם. החזון שלי, כנשיא המכון, להגיע לרמה אוניברסיטאית עם הפנים לחושי המקום בשיתוף העירייה. כלומר לפתוח את שערי המכון לדרישות וצרכי הקהילה המקומית, בו הוא ממוקם.

– אחוז גבוה של מלגאינו הינם סטודנטים הלומדים במכון HIT. איך אתה מסביר את הנהירה של הסטודנטים הבוכרים דווקא ללימודים אצלכם?

– יש כמה סיבות לכך: (א) ב-2004, לנשיא דאז פרופ' דוד מרון לא היה מושג על הקהילה הבוכרית. התקיימה אז ועדה, שהייתה אמורה לחלק מלגה מאוד שמנה בסכום של 30,000 ש"ח לשנה לסטודנט מהפריפריה, המצוי במצב סוציו-אקונומי נמוך. הייתי חבר בוועדה וראיתי שיש ייצוג לכל העדות מקרב סטודנטים ואף לא נציג אחד מקרב העדה הבוכרית. פניתי לפרופ' מרון ושאלתי הכיכד? הפרופ' שהינו ממוצא עיראקי שאף "מה זה בוכרי?". הצעתי לו, שיטע לרמלה, יבחר בצעיר בוכרי, שאין לו תעודת גברות ושילמד אצלנו, תראה שהוא יגיע לתוצאות מפתיעות בלימודיו. כעבור חצי שנה הבחור הגיע להישגים מרשימים ביותר. מאז, בכל שנה בין הסטודנטים שזכו במלגה הנדיבה תמיד בלט סטודנט מקרב הקהילה הבוכרית. (ב) כללית ניתן לומר, שלסטודנטים הבוכרים הישגים גבוהים בלימודיהם במכון.

– אתה אישר פעלים בתחומים שונים, מעורה בפעילות ציבורית בארץ ובחו"ל. אתה יכול לפרט על פעילותך זו?

– אני ממשיך להתכתב עם הקולגות שלי במדינות אירופה. במהלך 20 שנות עבודתי בארץ, ערכתי מחקר, שפורסם בשני ספרים בארה"ב.

– לדעתי ניתן להסביר סוגיות קשות במתמטיקה בצורה פשוטה. כסטודנט טוען שהוא לא מבין את החומר, המרצה צריך לשנות את הגישה ולהבהירו באופן אחר.

בנוסף, יצרתי שיטה מיוחדת, לפיה מורים עורכים ביקורים הדדיים בכיתות מקבילות, שבו הם מועסקים. דאגתי גם לסטנדרטיזציה של כל הבחינות. לדעתי, לא יתכן, ששני מרצים המלמדים אותם מקצועות בכיתות מקבילות יבחנו את תלמידיהם במבחנים שונים. זו ואף זו, דאגתי שגם הקריטריונים יהיו שווים. את הבחינות יחד עם הפרגונות דאגתי לרשום על לוח המכון או באינטרנט, כדי שהסטודנט ילמד איך לפתור את השאלות. נוכח המצב, לפיו הסטודנט מתקבל ללימודים אקדמיים לאחר הפסקה של כמה שנים, שהרי בשרתו בצבא הספיק לשכוח את מה שלמד בבתי הספר התיכוניים, יצרתי שיטת קורסי תגבור, תוך גיוס תקציב מיוחד ללימוד מתמטיקה בסיסית.

ובזה צמצמתי את הפער בין הידע של הסטודנטים לבין דרישות המכון.

– מה אתה יכול לספר על המכון, שבראשו אתה עומד ומה ייחודו?

– התקבלתי למכון לפני 20 שנה בטסטאוס של מורה מן השורה למרות שכבר אז הייתי בעל תואר פרופסור. כבר בתחילת עבודתי הצלחתי לשכנע את הנהלת המכון להתייחס בצורה אחרת לסטודנט, להבדיל מהגישה שהייתה נהוגה אז. הצעתי להטות אוזן קשבת לסטודנט ולבעיותיו. בנוסף לכך להעלות את רמת המורים במכון.

ב-1996 ניתנה לי אפשרות להקים מחלקה מיוחדת למתמטיקה שימושית. בהמשך הצלחתי לבנות את הפקולטה למדעים, שבמסגרתה ניתן ללמוד את הקורסים במתמטיקה, פיזיקה ומדעי המחשב. בו זמנית, העליתי את רמת הלימודים במכון ע"י זה שהדרכת את המרצים בהכנת חומר הלימוד באופן העברתו לסטודנטים מבחינה פדגוגית.

– אנו יודעים, שיש סטודנטים, שלהם מעצורים בלימוד מתמטיקה. איך התגברת על קושי זה?

הוא לומד שנה נוספת לתעודת הוראה. (ג) הטסטאוס החברתי של המורה בישראל הוא הרבה יותר נמוך ממה שצריך להיות. בברה"מ המעמד של המורה הוא מאוד גבוה וקיבל הרבה מאוד הטבות.

– אז איך מתמודדים עם הבעיה הזאת? מה אתה מציע?

– צריכה להיות תכנית לאומית ממשלתית בלתי תלויה בפוליטיקה ובפוליטיקאים. תכנית של אנשי מקצוע ערוכה לטווח ארוך, לפחות לעשר שנים. במציאות של ימינו השלטון מתחלף אחת ל-3-4 שנים. בטווח כל כך קצר קשה לבנות תכניות חינוכיות. (ד) יש לעודד מורים על-ידי הענקת הטבות. למשל, ברמה המוניציפאלית לשחרר מורים מתשלום לארנונה. או שכר לימוד לילדיהם במערכת וכו'.

המערכת צריכה לדרג את שכר המורים וע"י כך לתת להם מוטיבציה נוספת להתקדם במקצוע. לשיפור מעמדו של המורה במערכת יש חשיבות שלא תסולא בפז לגבי הישגיו הלימודיים של התלמיד.

חסורת מבורכת

כמידי שנה המשכנו גם השנה בחלוקת מצרכי מזון לנזקקים – קשישים, נכים, חסרי-בית, אמהות חד-הוריות וכו', כדי להאיר, ולו במקצת, את בתיהם בחג הפסח.

בחלוקת מצרכי המזון לנזקקים העמותה מקפידה על הליך תקין הכולל בקרה אישית, המבטיח אספקת המצרכים בהתאם לדרישות משרד הרווחה.

במתן הסיוע לאוכלוסייה נזקקת בערבי חגים, רואה העמותה חובה מוסרית כנאמרה: "כל ישראל ערביין זה לזה" ו"הלא פרוס לרעב לחמד..."

תודה מיוחדת למתנדבים הרבים, שלקחו חלק במלאכת החלוקה.

ראיון עם פרופ' אדוארד יעקובוב

יש לי קשרים מצוינים אם הקולגות שלי באוניברסיטה בטשקנט. בימים אלה קבלתי מהם הזמנה להשתתף בכנס בקליפורניה להרצאה מוזמנת כנציג אוניברסיטת טשקנט. המעניין הוא, שהם עדיין רואים בי נציג שלהם ברחבי העולם. פיתחתי, כמוכן, קשרים הדוקים עם שגרירות אוזבקיסטן בארץ. ביקרתי מספר פעמים באוזבקיסטן על חשבונם כנציג ישראל. באחד הפעמים, בדצמבר האחרון, השתתפתי בכנס בינלאומי בטשקנט בתחום האנרגיה הסולארית. לכנס הבאתי משלחת גדולה מישראל.

– האם במפגשים האקדמיים שלך באוניברסיטת טשקנט אתם מקיימים סימפוזיונים בנושאים שונים, מחליפים דעות? האם ניתנת לך אפשרות להופיע בתקשורת המקומית? האם אתה יכול להגיע עימם להסכם לחילופי מרצים וסטודנטים?

הקמת שכונת הבוכרים ידעתי עד כה מעט מאוד. בזכות העמותה שאת מנהלת, למדתי רבות על תרומתה של קהילתנו למדינה שבדרך. אתם קוראים לתקופה הזאת "תור הזהב של הקהילה הבוכרית" ואני בהחלט מסכים עם ההגדרה הזאת. לעודד עלייה של אחינו ממרכז אסיה לארץ-ישראל, להעמיק ולהשריש את הזיקה הציונית בקרב יהודי בוכרה בין היתר ע"י תרגום ספרות ציונית לבוכרית, שלא לדבר על קיום חברה בעלת גוון חברתי הדואג למיעוטי יכולת וכו'. כל הכבוד לכם על הדגשת המורשת הציונית שלנו למדינה שבדרך לדורות הבאים.

– אני מודה לך על הראיון. למדתי ממנו רבות על אישיותך ועל המוסד שבראשו אתה עומד. אני מקווה לראותך בין שורותינו להפריה הדדית למען העמקת והרחבת ההשכלה האקדמית של הנוער שלנו. ראינה שושנה רון

מאיטליה ואני חותר לחילופי סטודנטים ומרצים עם ארץ זו.

– מה אתה יודע על המורשת הציונית של קהילתנו ותרומתה למדינה שבדרך?

– על המורשת הציונית שלנו אני יודע מעט מאוד. אני מסתכל על המציאות החברתית שבה אנו חיים, לפיה אחוזי האבטלה בקרב הקהילה הבוכרית, יחסית לעדות אחרות, הם נמוכים. ההסבר לכך הוא פשוט – המשפחה הבוכרית מאוד מלוכדת והכל נרתמים לפתרון בעיות במשותף אם זה דיוור, פרנסת המשפחה וכו'. על המורשת הבוכרית בקטע של

– זו בהחלט מגמת המפגשים עמם, בנוסף, אני מטפח קשרים גם עם מדינות אירופה, כמו אנגליה, איטליה, פינלנד. לא מזמן חזרתי

תלמידי רבי עקיבא והקשרם לספירת העומר

"ואין כבוד אלא תורה"

במסכת אבות (פרק ו') נאמר "ואין כבוד אלא תורה". אם כן, כיצד אמירה זאת מתיישבת עם הנאמר, בפיוט תפילה, "תנו כבוד לתורה"? שהרי במסכת אבות נאמר שהתורה היא הכבוד, ולכן מה מועילה הוספת הכבוד של הבריות לתורה? אלא מה, כאשר אדם נתן כבוד לתורה, הרי שבכך אדם זה מכבד את עצמו מכבודה של התורה, מבחינת "ואת מכבדי אכבד". ולפיכך – מי שמכבד את התורה, התורה מכבדת אותו.

בתלמוד נאמר שבימי ספירת העומר, בין פסח לעצרת, מתו שנים עשר אלף זוגות תלמידי רבי עקיבא, שהיו גדולים בתורה ובחוכמה. הגמרא אומרת שתלמידי חכמים אלו מתו בפרק זמן אחד "מפני שלא נהגו כבוד זה לזה" (בימתי ס"ב עב). ונשאלת השאלה,

מה היה כל כך חמור בהתנהגותם של תלמידי רבי עקיבא שלא חלקו כבוד זה לזה עד כדי כך שהדבר גרם למותם, ומדוע קיבלו הם עונש מוות על אי מתן כבוד זה לזה. ויתירה מזאת, נניח שתלמידי רבי עקיבא לא היו מקיימים אפילו שתי מצוות – האחת "לא תשנא את אחיך בלבבך" והשנייה "ואהבת לרעך כמוך" – האם גם אז היו נענשים הם במיתה? או שמא היו עוברים רק על עבירות המחייבות חזרה בתשובה, שאז לא היו חייבים במיתה בידי שמים. ועל כן, מדוע העבירה שעברו בכך שלא חלקו כבוד זה לזה היא עבירה יותר חמורה אפילו מהעובר על שתי מצוות "לא תשנא את אחיך בלבבך", ועל מצוות "ואהבת לרעך כמוך".

מדברי התלמוד משתמע שתלמידי רבי עקיבא היו חכמים גדולים בתורה. ומכאן שפנימיותו של כל אחד מתלמידי רבי עקיבא

הייתה גדושה בתורה. ומכאן, שגופו של כל אחד ואחד מתלמידי רבי עקיבא היה כלי קדוש לתורה שבתוכו. ובחוסר הכבוד שחלקו תלמידי רבי עקיבא זה לזה הרי שבכך הם נהגו בחוסר כבוד גם לנאמר בספר בראשית "בצלם אלוקים ברא את האדם", ובנוסף הם גם לא חלקו כבוד לתורה שהייתה בשכלו, ברוחניותו ובגופו של כל אחד מזולתם, ובכך פגע כל אחד מהם בכבוד התורה שהיה גנוז בזולתם, שהרי כולם היו חכמים גדולים בתורה, ומכאן שפגעו הם גם בכבודה של התורה, והפגיעה בכבודה של התורה הינו דבר חמור מאוד.

חוסר כבוד לתורה מבטל חלילה את תורת ישראל, ובאין חלילה תורת ישראל, הרי שאין חלילה עם ישראל, ובאין חלילה עם ישראל, הרי שאין חלילה ארץ ישראל, ואז אין חלילה אלוקי ישראל. והדברים

הקשים הללו השתמעו מתלמידי רבי עקיבא שלא חלקו כבוד זה לזה, ועל כך יתכן שנענשו במוות בידי שמים דווקא בימי ספירת העומר. ויש לשאול, מדוע תלמידי רבי עקיבא מתו דווקא בימי ספירת העומר? והתשובה הראויה לכך היא משום שכל תכליתה של ספירת העומר, שהיא באה לבטא את הערגה של עם ישראל לקראת קבלת התורה בתום ימי ספירת העומר, דהיינו ביום חג השבועות שהוא יום מתן תורה. והנה תלמידי רבי עקיבא, למרות שכל אחד מהם היה גאון בתורה, בכל זאת הם לא נהגו כבוד לתורה הקדושה שאצורה בתוכם גם בימי הערגה לתורה שהם ימי ספירת העומר. בהתנהגות זו של תלמידי רבי עקיבא שהם לא רחשו כבוד הדדי זה לזה, בכך הם שימשו דוגמא לא טובה לעם ישראל. ובמיוחד בימים של ספירת העומר שבהם כל אדם

מעם ישראל מצפה בכיליון עיניים ליום החמישים, שהוא יום חג השבועות, שבו יקבל את התורה. ועל כך נאמר "וספרתם לכם", וספירה זו של החמישים יום באה לבטא את הערגה היתירה לתורה, מבחינת מתי יעברו ימי ספירת העומר, ונוכה לקבל את התורה בחג השבועות, כדי שנכבד את התורה מחד גיסא, וכדי שנתכבד מהתורה מאידך גיסא.

מכאן בוודאי ניתן להבין שמותם של תלמידי רבי עקיבא דווקא בימי ספירת העומר יש בכך מסר לעם ישראל, לפיו ראוי להם לכבד את התורה על מנת להתכבד מהתורה. ובכך נתינת כבוד לתורה נכללת גם נתינת כבוד לתלמידי חכמים המלאים בתורה. ולכן כל מי שמכבד תלמידי חכמים הוא מכבד בכך גם את תורת ישראל וגם את אלוקי ישראל.

יעקב אהרונב

ספר חדש

ספרו של מנחם אשל (אצ'ילדי) "גלריה של דמויות של מנהיגי יהדות בוכרה" הופיע בתל-אביב ב-1965. הוא הפך להיות (יחד עם ספרו של ניסים טג'ר "תולדות יהודי בוכרה", שהופיע באותן שנים) ספר קלאסי, האוצר מידע רב. בהעדר ספרות העוסקת ביהדות בוכרה, שני אישים אלה היו חלוצים. ספרו של ניסים טג'ר הינו דו-לשוני: עברית ובוכרית ואילו ספרו של מנחם אשל הופיע בעברית בלבד.

יזמת קרובו של מנחם אשל אצ'ילדי – אסף אצ'ילדי, להוציא לאור תרגום רוסי היא מבורכת והתבקשה מזמן. שני גורמים חברו יחדיו לשם יישום הפרויקט: היוזמה וההכרה שישנו כיום ציבור של אלפים, שאינו קורא עברית, אבל צמא ללמוד אודות שורשיו, הם העולים של שנות ה-90.

הספר בעל הכריכה הקשה והנאה, הוא תרגום מדוייק של הנוסח העברי, אבל יש בו אי אלו תצלומים, שאינם כלולים בספר המקורי.

בסופו, ישנה סקירה על הביוגרפיה של המחבר על ידי בנו ראובן אשל, חבר קיבוץ סער (ולמען הגילוי הנאות בן דוד של כותב שורות אלה). כמו כן, מתפרסם אחרית דבר מאת המוציא לאור אסף אצ'ילדי (ורעייתו זויה ז"ל) על שורשי משפחת אצ'ילדי מסמרקנד.

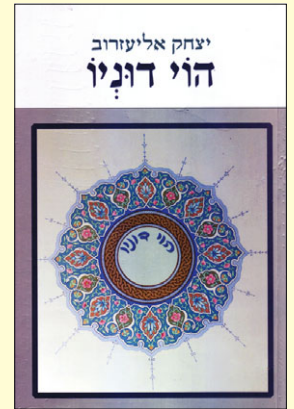
ובמאמר מוסגר: הספר כולל סקירה על דמות ידועה, ששמה גם כן אסף אצ'ילדי. הכוונה לד"ר אסף אצ'ילדי,

שהיה בלב פרשת ההצלה של יהודי בוכרה בפריס בזמן מלחמת העולם השנייה, הקרויה "פרשת הג'אוסט".
ניימן בן-דוד

ערב השקת ספרו של יצחק אליעזרוב – "הוי דונין"

"אני יושב מול שולחן האוכל שבמטבח ומתבונן באישה היפה שלי המתארגנת לעבודה. אינט האהובה שלי משתבחת מיום ליום. מדי בוקר אני יודע, שאני זוכה לשנים יפות לצידה. אני למד לחזר אחריה מחדש ומקפיד שתדע שהיא האור בחיי".

במילים אלו, המעידות על אהבתו הגדולה לזוגתו איוט, מתחיל יצחק אליעזרוב את ספרו.

יצחק-איציק ידוע היטב בקרב הקהילה הבוכרית, שכן הוא בנם של מנחם וברכה אליעזרוב (החפויס), ז"ל. שנים רבות ניגן ושר איציק בלהקת "השגרירים", שהקים אחיו המוזיקאי המעולה, יעקב אליעזרוב. הלהקה הייתה מבוקשת להופעות בארץ ובחו"ל ונחשבה ללהקה הטובה. בהמשך הקים איציק את הבידור הבינלאומי, שכלל אמנים מיוחדים, שתחת פיקוחו וניהולו של איציק זכו להצלחה רבה.

חיי איציק היו מיוחדים ומגוונים ולכן החליט לכתוב ספר אוטוביוגרפי. השקת הספר נקבעה ל-10 באפריל השנה באולם "אלהמברה" ביפו. המוזמנים עלו בתחילה לגג היפה, שם כובדו בתקרובת ובמאכל בוכרי בחש. לאחר מכן ירדו לאולם כדי לצפות בערב אמנותי.

פתח את הערב איציק בניגנה על הקמנצ'ה של אביו מנחם. מנחת הערב, המשוררת והסופרת טל איפרגן, עורכת הספר, הקריאה קטעים קצרים ממנו.

איציק ניגן בצ'אנג את השיר "כלניות" ולא בכדי. מאחורי נגינת השיר יש סיפור. בימי מלחמת השחרור נמלטה משפחת אליעזרוב מפלורנטיין מאחר שערכים צלפו על ביתם. המשפחה מצאה מקום מקלט בכניסה לבית ברח' שלמה המלך. בבית זה גרה הזמרת שושנה דמארי, שערכה חזרות לשיר "כלניות" עם המלחין משה וילנסקי. כשירדו במדרגות הבית, ראו את איציק מנגן על הצ'אנג את השיר "כלניות". הביצוע המוזיקאלי של איציק מצאה חן מאוד בעיניהם והם החליטו לצרפו להופעותיהם. במרוצת הזמן, הצטרפו לחבורה גם הוריו של איציק.

במהלך הערב עלתה לכמה הציירת והמשוררת כוכבה סרנגה, שהקריאה שיר שכתבה עבור איציק. אחריה הופיעה נטלי, הבת הצעירה של איציק, בוגרת בית הספר "ניסן נתיב" המופיעה בתיאטרון "החאן" בירושלים, בתיאטרון חיפה וברביעיית בנות "מלקות". נטלי הופיעה בקטעי משחק, שבהם היו משולבים קטעים מחייו של אביה איציק.

לאיציק בת גדולה בשם שירן, שהקרינה סרט, שצילמה וראינה את אביה. שירן בוגרת בית-הספר לאמנויות "תלמה ליון" והיא רקדנית מקצועית וכוריאוגרפית.

אודליה, הבת של יעקב, ניגנה קטעי ג'אז על פסנתר. ואילו יעקב נטל את הקלרינט וליווה את נגינת ביתו, שהפליאה לעשות בניגנת יצירותיו של המלחין היהודי ג'ורג' גרשווין.

בהמשך הופיעה אנג'ליקה, חברתה של איוט, שהגיעה במיוחד לאירוע מאוקראינה, ושרה שירי הלל לזוגיות של איציק ואיוט.

חברו של איציק, יוסי אביר, שהגיע במיוחד מרומניה, בירך אף הוא את משפחת איציק.

הערב הסתיים בקינוח טעים של שירה, ריקוד ונגינה בתגבורת של האחות אתי ג'ון, והחברים אליק שמענוב ודני יגודייב, שהוסיפו מימד ויזואלי לערב.

בתום ההופעה הקהל הוזמן לרכוש את ספרו של איציק "הוי דונין".

אורי חיימוב

תערוכת אוספים בוכריים אוטנטיים – כתוחה לציבור

תצוגת תלבושות, חפצי אמנות ותכשיטים מחיי הקהילה הבוכרית וציורי האמנות שושן יצחק חוזרת אלינו למשך שבועיים מיום א, 4.05.2014, בין השעות 10:00-21:00 בבית חייקה ושושן יצחק, רח' בן יהודה 93, הרצליה. פרטים בטל: 054-3923209, 054-3450570.

קץ לביטוי האומלל "כצאן לטבח"

זמן, דודיו, דודותיו, הדודנים כולם על בני זוגם וילדיהם הרבים, וכל המשפחה המורחבת שהיוותה כפר שלם. ביום 7.05.1942 הובלו כולם אל תאי הגזים הפרימיטיביים של מחנה סוביבור.

אל משפחתה של אמי מן העיר וילייקה שבבילורוסיה, הגיעו הנאצים ב-21 ביוני 1941. הגברים כולם נשרפו חיים בבית הכנסת, ביניהם סבי הי"ד. הנשים והתינוקות נורו אל הבורות, ביניהן סבתי הי"ד וכל דודותיה ודודניותיה של אמי. אלה אשר שהו ביצירת עם הפרטיזנים, ביניהם דודתי הי"ד בעלה, חבריה וחברותיה – אבדו לעד, אם על ידי הנאצים או על-ידי השכנים הביילורוסים. דודי שהיה קצין בצבא הפולני ושאר חבריו הקצינים היהודים, אבדו אף הם לעד, ואין יודע איך ומתי?

למדתי פרטים רבים על רגעייהם האחרונים, ולעולם לא אחזור על אותו ביטוי נורא, כי **איש מהם לא הלך כצאן לטבח**, ולא הייתי רוצה או יכולה לעמוד במקום בו עמדו הם. גם ה"יפים והאמיצים" המשתמשים בביטוי האומלל הזה, לא בטוח שהיו עומדים במה שעמדו בו יקירינו אלה.

העלאת גבורת המורדים על נס, ראייה וחשובה מאין כמותה, אולם אינה מזחיבת את ההתנשאות המכוערת על אלה שהובלו אל סופם המזועזע מבלי יכולת לפעול. צניעות בנושא זה יפה לכולנו, והגיע הזמן למחוק את המלים האלה מן הלקסיקון הלאומי. ד"ר עירית (מלברגר) אמינוף

אמי (משפחת האם והאב), לצד מפות תרשים גדולות המתארות 7 דורות ומציינות על גבי כתם צהוב את כל הנספים בשואה. (הם מצויים במספר עותקים ב"יד ושם" וברבים מן המוסדות המנציחים את זכר השואה, בארץ ובעולם).

הורי עלו ארצה בראשית שנות השלושים (1933) כחלוצים על סרטיפיקאט של תנועת הנוער החלוצית "השומר הלאומי". כל משפחותיהם נותרו מאחור על אדמת פולין ורוסיה הלבנה, ואבדו בתנאים מזעזעים: משפחתו של אבי הובלה יחד עם כל בני העיר יזפוב שעל הוויסלה אל מחנה המוות סוביבור, ביניהם סבו וסבתו של אבי שהיו בני 85 באותו

בהיותי ילדה. באחד מן המפגשים הקבועים בביתו של המחנך שלי בבית הספר התיכון – אז יוסף בן שלמה (ולמים פרופ' יוסף בן שלמה, ז"ל) בהיותי נערה צעירה, יצא מפי הביטוי הנורא הזה, ובעקבותיו זכיתי לאחד השיעורים הגדולים אשר קבלתי בימי חיי. מורי יוסף הסביר לי מה נורא הביטוי הזה, ומדוע אסור להעלותו על דל השפתיים. את השיעור הארוך הזה לא אשכח כל ימי חיי, ואני חבה לו את ההארה הגדולה הזו.

לפני שבע שנים, כתבתי שני ספרי תיעוד על משפחתנו שאבדה כולה בשואה. הספרים הנושאים את השם: **"המשפחה שלא הייתה לי"** מתעדים את כל הנספים בשואה מצד אבי (משפחת האם והאב) ומצד

אחרים בבילורוסיה ובלטיא), אינה גבורה עילאית יותר מגבורת האמהות אשר הסתירו רגע אחר רגע ושעה אחר שעה את פרי בטנם מעיני ה-ס.ס. בתנאים בלתי אנושיים, של אימהות אשר נפרדו מילדיהן הפעושים ומסרו אותם כדי להצילם מגורל אומלל, מגבורות של מי שחילק "ביס" אחד של לחם לאביו שגסס מול עיניו, או לשכנו לדרגש, לבחורות שפלו כינים אחת לרעותה, ותמכו זו בזו לבל תימוטנה בתנאים שאנו לא יכולים אפילו לדמיון, **כי דמיונו מוגבל, מוגבל מאד.**

מי הם הגיבורים שמעזים להטיח בהם **כי "הלכו כצאן לטבח"**? את הביטוי למדתי לראשונה בתנועת "השומר הצעיר" בירושלים,

הגיעה העת לשים סוף לשימוש המגונה בביטוי "הלכו כצאן לטבח" השגור בפייהם של מי שלא היו שם, לא עמדו במקום ההוא, ולא חוו אחד ממליון ממה שחוו ההולכים למות.

השבוע שוב נשמע הביטוי בטלוויזיה, כן הלכו כצאן לטבח, לא הלכו כצאן לטבח, **לא! הם לא הלכו כצאן לטבח**, הם לא היו בעמדה לעשות מעשה, הם קולפו מכל קליפה של כבוד אנושי, הם הושפלו עד עפר לעיני אימותיהם הזקנות, לעיני נשותיהם וילדיהם הקטנים ולעיני שכניהם, בני עירם ומקומם.

זקניהם גולחו, פאותיהם נזוזו, גופם הוכה במגלבים, נשותיהם ובנותיהם הופשטו עירומות, עולליהם נורקו באוויר ונתפסו על חודי הכידונים (ביונט) של אנשי ה-ס.ס., או נפצו אל הקירות ומדרכות הרחוב. הוריהם נורקו מן החלונות בעודם בחיים, וזקני משפחתם סבים וסבות חוו התעללות משפילה שאין לה גבול, מידיהם של קציני ה-ס.ס. הצעירים הבראים והאלימים. צורתם החיצונית כבר לא הייתה צורת אדם מן היישוב; בגדיהם בלו ונתרו סמרטוטים, רגליהם במקרים רבים היו יחפות על האדמה הקרה של אירופה, שום שמץ של כבוד אישי לא הותירו בהם, והכלבים האימתניים אשר שיסו בהם הנאצים, לא הותירו בהם טיפת מרי וכוח – אז היכן הם ה"גיבורים" שיעמדו מול כל אלה ויצביעו עליהם **ש"הלכו כצאן לטבח"???**

הגבורה העילאית של המורדים בגיטאות או במחנות ההשמדה (ווארשה, וילנה, סוביבור ובמקומות

תכתבים למערכת

בעקבות אשפוז אבי המשפחה בבית חולים "הדסה" בירושלים נאלצנו, אנו בני המשפחה, ללוות את טיפולו בבית-החולים, שהצריך שהיה ממושכת במקום. ד"ר חזק פתח בפנינו את דלתות ביתו וסייע לנו בצרכים אלמנטריים, כמו לינה, ארוחות וכו'. עם ישראל הצטיין מאז ומעולם בהכנסת אורחים ומילוי כל צורכיהם, כפי שנהג אבי האומה אברהם אבינו, עליו השלום. יהי רצון שתבורך משמים בבריאות אינה וארוכת ימים. **משפחת שומנוב**

דו"בסרוב – יו"ר קהילת יהודי בוכרה ומר בוריס מנייב – יו"ר עמותת "בלוק" ארצי וארגון שיתוף הפעולה בין ישראל לאוזבקיסטן, על היוזמה וארגון פרויקטים לשירות הקהילה.

הקהילה הבוכרית בקריית-גת

לד"ר שלמה חזק
ברצוננו להודות לד"ר שלמה חזק על גילוי אנושיות ואכפתיות בלתי רגילה כלפי משפחתנו.

ובכלל זה למנכ"לית הגב' שושנה רון, על הסיוע בחלוקת מצרכי מזון לנוקקים ערב חג הפסח.

בהודמנות זו אנו רוצים להביע את תודתנו המיוחדת לגב' רון על העמקת הקשר עם המתנסים המקומיים "מזרח" ו"גיל השמחה", שלא לדבר על ההתייחסות החמה בהקמת המוזיאון בעיר לקהילתנו. מסתבר, שהמרחק הגיאוגרפי לא מונע קרבה לבבית. כמו כן, אנו מודים להנהגת הקהילה שלנו – מר אלכס פולבנוב – רכז קהילת יהודי בוכרה, מר אמנון

בשם הקהילה הבוכרית באור יהודה אנו מאהלים לכל חברי הנשיאות וכל המתנדבים הצלחה ושפע ברכות בכל פעילותם הקדושה. להמשך שיתוף פעולה פורה.

כנכד רב
ז'אנה כהן
סניגית ראש העיר

הקהילה הבוכרית בקריית-גת מודה מקרב לב לברית יוצאי בוכרה

לכבוד
ברית יוצאי בוכרה
א.ג.א.

בשמי ובשם הקהילה הבוכרית באור יהודה ברצוננו להודות לכם על תרומתכם הנדיבה על הצלחת מצוות "קימחא דפיסחא" באור יהודה.

אנו מודים באופן מיוחד לכל חברי נשיאות הברית על רגישותם למשפחת היהודיות הכמהות לחוות את הפסח כראוי על תרומתכם האדיבה לשם כך.

פינת המסורת

מאת: יעקב אהרונוב

פרשת אמור

קדושת המקום מול קדושת הזמנים

המקום. מכאן שגם הכהנים וגם עם ישראל באפשרותם להתעלות בחוויות רוחניות של קדושה, טהרה וקירבה לאל, וזאת באמצעות קדושת המקום ובאמצעות קדושת הזמנים.

בקדושה, בטהרה וקירבה לאל, באמצעות השמירה על "קדושת הזמנים", וזאת כמשקל נגד לכל אדם מהכהונים המחויב לחיות בקדושה, טהרה וקירבה לאל, באמצעות השמירה על "קדושת

וזה עתה ראו את מציאותו של האל שהצילם משעבוד מצרים, וראו כיצד האל שידד עבורם את כל מערכות הטבע בעשרת המכות שהנחית על המצרים, וראו כיצד האל קרע להם את הים והעביר אותם ביבשה בתוך הים. ומשום שבני ישראל היו עדים לכל תהליכי העבדות והגאולה ולכל הניסים שהאל עשה להם לכן בוודאי שבני ישראל לא יוכלו להתכחש למציאותו של האל שזה עתה הוציאם מארץ מצרים, ולאחר מכן נתן להם את התורה בהר סיני. ומגזירה שווה בני ישראל גם לא יוכלו להתכחש לכך שהאל הוא שברא את השמים ואת הארץ בששה ימים וביום השביעי שבת וינפש, ולכן בני ישראל לא יוכלו להתכחש לציויי האלוהי שעליהם לקיים את המצווה של "שמור וזכור את יום השבת".

הסיבה השנייה – בני ישראל שזה עתה שמעו על כל המועדים כפי שצויינו בפרשה, כמו: יום השבת, חג פסח, חג השבועות, חג הסוכות, ראש השנה, יום כיפור, המזכרים בהקשר של "מועדי ד' מקראי קודש", מועדים אלה בוודאי מאפשרים לכל אדם מעם ישראל להתעלות בחוויות רוחניות של קדושה, טהרה וקירבה לאל אפילו בכל מקום שבו ימצא ברחבי תבל, וזאת באמצעות השמירה על "קדושת הזמנים" של אחד מהמועדים השונים הללו.

מכאן נמצא הקבלה, כמו שכל אחד מהכהנים מתאפשר לו להיות בקדושה ובטהרה, ובתעלות רוחנית בבית המקדש באמצעות "קדושת המקום", כך גם נמצא הקבלה, לפיה כל אחד מעם ישראל מתאפשר לו להיות בקדושה ובטהרה, ובתעלות רוחנית בכל מקום שבו ימצא ברחבי תבל, בעת שישמור ויקיים את מועדי האל השונים, באמצעות "קדושת הזמנים". מבחינת "קדושים" תהיו כי קדוש אני, ומבחינת "בכל דרכך דעה".

יוצא איפא שהתורה מאפשרת לכל אדם מעם ישראל לחיות

יעקב אהרונוב

פרשת אמור מתמקדת במצוות הקשורות בטהרתם ובקדושתם של הכהנים, ובמיוחד בקדושתו ובטהרתו של הכהן הגדול. מתפקידם של הכהנים להיות החוליה המקשרת במקדש בין האל לבין עם ישראל, ומשום כך הכהנים חייבים לקיים מצוות ייחודיות המנתבות אותם לשמור, בין היתר, על חיי טהרה וקדושה, בכל שרשרת הדורות. לכן נוספו בפרשה אפילו מצוות האוסרות על כוהנים שהם בעלי מום לעבוד בעבודת הקודש בבית המקדש.

חובת השמירה על הקדושה והטהרה של הכהנים בעבודתם בבית המקדש היא מאוד קפדנית, ולכן התורה קבעה גם קריטריונים המציינים מתי מותר ומתי אסור לכהן להיטמא. כמו לדוגמה בעוד שלכהן הדיט מותר להיטמא רק במות אביו, אימו וקרוביו, הרי שלכהן הגדול אסור להיטמא אפילו במות אביו ואו אימו, וזאת משום שהכהן הגדול הוא מורם מכל העם, ולכן הכהן הגדול מחויב להישאר תמיד בקדושתו ובטהרתו ולהיות זמין בכל עת לשרת את העם.

מכאן שמעמדם של הכהנים אינו כמעמדם של עם ישראל, שהרי הכהנים משמשים במקדש כחוליה חברתית נבחרת המקשרת בין העולם החומר/הארצי לבין העולם הרוחני/השמימי. ובמילים אחרות, מתפקידם של הכהנים בבית המקדש הוא לחבר בין עם ישראל לבין אלוקי ישראל. ולכן, על הכהנים להיות תמיד בחזקת קדושים, כנאמר "קדושים יהיו לאלהיהם ולא יחללו את שם אלהיהם כי את אשי ד' לחם אלהיהם הם מקריבים והיו קודש" (ויקרא כא ו'). ומכאן שכל אדם מבני ישראל, המקריב קורבן בבית המקדש, קורבנו זה יתרצה לפני האל רק מרגע שהכהנים אוכלים מבשר הקורבן, מבחינת "את קורבני לחמי". לפיכך, הכהנים המשרתים במקדש מחויבים להיות מושלמים בקדושתם ובטהרתם, ובלי כל מום בגופם. ולכן גם אסור לכהנים להיטמא לאישה "בלתי ראויה", משום

ליקוי מאודות / "קרטוף"

בל נפתע אם היקום ישתנה מוקיו,
בל נודהם אם יצורים ישתנו מטבעם.
לא תפליאיו כל פליאה שתתראה
מא שראיו כיצד משה העליון את השם
במסולוה, לבלבל את השעות, להאליס
את כוחם האסטרולוגי של העלמיקים,
עד שהובסו במלחמתם כנגד ישראל.
מא גם יהושע העליון דום את השם
בלבזון ואת הירא בלמך איילון,
עד שגבר במלחמתו כנגד מלכי האנורי.
על כן אל יתנה איש בעולמינו המסתורי
אם יראה מוקסמים במסקפת הציליאה,
איות מדבר מתגוררות בין שוניות הים,
ואל יאלס בלבו אם יראה כריוס האיים
ביבשה עם בני אדם, בשלום ובשלווה.

יעקב אהרונוב (12.08.2011)

לחבר הנשיאות הסבא גבי והסכתא תמרדה ספייב
להורים המאושרים בנימין ומול

ברכות לבביות להולדת הנכד, הבן

יהונתן

יהי רצון שתזכו לגדלו
לתורה, למצוות, לחופה ולמעשים טובים
ורו ממנו נחת

ברית יוצאי בוכרה בישראל
הנשיא יוסף בר-נתן
בן-ציון ופנחס פוזילוב, ממיסדי הברית
ההנהלה והחברים

פסטיבל אביב 2014 בשכונת שפירא אהובתי

שפירא. יוזמי הרעיון מספרים כי כוונתם היא להקים מקום נעים אשר יאפשר ליצוק לתוכו תכנים תרבותיים וקהילתיים מגוונים. הם הקימו אגודה שיתופית, וכל מי שמעוניין להצטרף מוזמן להשקיע סכום חד פעמי ולהיות חבר בעל זכויות בכל הקשור להחלטות לגבי אופי המקום, כולל הנחת חבר על כל התפריט – לתמיד.

אנשי תקשורת שהיו במקום האירוע נתנו לי את זכות הדיבור במיקרופון למספר זקות, ואני עמדת שם על הגבעה נפעמת ומספרת על שכונה מקסימה ונפלאה, על סבא באבאג'ל עמרם, סבי היקר – ממקימי השכונה, על בתי הכנסת המפוארים ועל יחסי השכנות בין יוצאי בוכרה, איראן, טורקיה ועולים חדשים מגלויות נוספות אשר הגיעו להתיישבות ציונית עם אהבת הארץ ואידאולוגיה. הם עמדו משתוממים ולא הבינו על מה ולמה, אבל זר לא יבין – אמרתי לעצמי, וסיכמתי את דבריי בחזון ומשאלה לחזור אל השכונה בעוד מספר שנים, להקים מגדל רב קומות ולגור בו יחד עם חברי ילדותי.

שפירא אהובתי – את על המפה ותישאר בלבנו תמיד. עוד אבנק ונבנית, עוד נשוב לראות בתפארתך ועוד חזון למועד. תודה לכל יוזמי ומארגני האירוע ובהצלחה בהמשך.

המעוניינים לפנות למרכז מידע וסיוע לתושבי השכונה יכולים להתקשר לטלפון – 03-6873694.

איריס רנפא-היים

בתקופה האחרונה נדמה כי עלתה שכונת שפירא לכותרות פעמים מספר, ולא דווקא בנושא העובדים הזרים. ההתרגשות הגדולה, ההתלהבות והרצון לחזור לשורשים ואל מחוזות הילדות של קבוצות כל כך גדולות הפיחה שוב תקווה כי יש סיכוי לפתח את השכונה, להחיות אותה ולהחזיר עטרה ליושנה.

לצילילי המוסיקה, ההפעלות והדוכנים אשר הוצבו במקום נשמעו קולות רבים של אנשים טובים ויקרים אשר משאת ליבם היא לשוב ולראות את שכונת ילדותם שוב פורחת ומשגשגת.

יוזמה חדשה ומבורכת של צעירים מהשכונה היא להקים בית קפה מקומי אשר יקרא "קפה

כבירים ותעצמות נפש, לחלוק את הטוב שזכינו לו ולהעניקו לאחרים, הזקוקים לכך.

פיתוח שכונת שפירא והעלאתה על סדר היום של הרשויות הינה במסגרת התוכנית "שכונה כעיר" המזוהה את הכוחות הטמונים בקהילה ואת חזקתיה, מתוך כוונה לרתום אותם בחזרה למען הקהילה והחברה ולמען שיפור איכות חייהם של התושבים. התכנית שמה לה למטרה לטפל במספר נושאים, כולל תחום הגיל הרך, העצמה חינוכית, לימודית ורגשית, הכוללת מרכזי למידה ותגבור לנוער לקראת בחינת הבגרות, וכן טיפול בצעירים לקידום השכלה גבוהה וגם תעסוקה לאמהות צעירות.

שכונת שפירא לבשה חג, התקשטה והתהדרה במאות מבקרים אשר הגיעו אליה ב-8 באפריל, במסגרת פסטיבל אביב מספר 6, תחת הכותרת "מדור לדור".

האירוע נערך בחסות עיריית תל-אביב ואורגן ע"י המרכז הקהילתי של שכונת שפירא, בשיתוף מתנדבים אשר דאגו לרעיונות, ציוד והפקה חגיגית ומיוחדת, אשר כללה להקות זמר וריקוד, משחקים אינטראקטיביים, דוכני מזון והפעלות.

לאירוע שהתקיים בגינת זה מודינה (מול ב"ס "שורשים" ו"ויתקין") הגיעו צעירים ומבוגרים, ילדי השכונה לדורותיהם, וביניהם רבים מבני העדה הבוכרית, שחלקם עזבו את השכונה לפני שנים וחלקם עדיין מתגוררים בה.

בלט ביניהם במיוחד אייל ניר (ניסנוב) המקסים, אחד הפעילים החשובים, אשר תרומתו למען חינוך הקשר בין ילדי השכונה ואיחודם מחדש, ראוי להערכה. במסגרת פעילותו ארגן אייל מפגש נוסטלגי בחודש יולי 2013 ובו נפגשו ילדי השכונה, וביניהם כאלו שלא התראו 30 וגם 40 שנה ויותר. אייל עשה עבודת שורשים נפלאה, העלה לפייסבוק אתר שנקרא "גם אני נולדתי בשכונת שפירא", קישר בין הקצוות וממשיך לפעול למען קידום ופיתוח השכונה והעלאת המודעות ושיתוף הפעולה בין כל הגורמים הרלוונטיים.

לקראת האירוע כתב, בין היתר, מר רון חולדאי, ראש עיריית ת"א, לתושבי השכונה – "בכל אחד ואחת מאיתנו ישנם מאגרי כוח

נתיב ההעפלה של משפחות מבוכרה ואפגניסטן לציון

המניעי הלאומי הנוסף היה שהעולים החלוצים מבני עדתנו מבוכרה, הגיעו לארץ מרצונם החופשי ולא לאחר פוגרומים בהם על ידי הנוכרים, כבשאר העדות האירופיות והמזרחיות שרוכן נאלצו לעלות לארץ לאחר הרדיפות בהן. כמו כן עולי בוכרה לאחר הרדיפות שהגיעו לארץ בימי השלטון הצארי, חיו שם בתקופת הזוהר והעושר הגדול שלהם בתולדותיהם בגולה. זו היא עדות שהשאפה לגאולת עמנו בקרב בני עדתנו הייתה ערך עליון.

שחרגם את "אהבת ציון" של הסופר אברהם מאפו ללשון טג'יקית (בוכרית) ואת התנ"ך עד אמצע ספר ישעיה עז בשנת 1910. מסורת זו נמשכה בת"ת ובישיבות, שהוקמו בשכונת בירושלים בשנת 1902 ואילך, שגם אני נמנית בין תלמידיה משנת 1923 ולהבא. כאן נלמדה הלשון העברית, שהייתה שגורה בפי מייסדיה, מוריה ותלמידיהם הכמהים לציון, והייתה השפה הראשית בארץ לבני עדתנו.

לכך היא שבשכונתנו הקטנות ב"רחובות הבוכרים", שהשתרעה על 3,500 דונם, נוסדו בתי כנסת בימי זוהרה, לאוכלוסייה בת 1,500 נפש. הסיבה הלאומית הייתה, שבישיבות ובת"ת, שהוקמו בעיר בוכרה ע"י הרב ממאן, תלמידיו ויורשיו לימדו תורה בלשון העברית, מתוך חובת ציון שדגלו בה מאז. אדגיש שבין מייסדי "רחובות הבוכרים" בירושלים, היה הרב שמעון חכם

מאת פרופ' מנשה ראל, ז"ל

1. מבוא

כאשר בדרשתו הראשונה בעברית בבית הכנסת נאם על מצוות יישוב ארץ ישראל השקולה כנגד כל מצוות התורה אצין שמצווה זו היא אחת משש השקולות כנגד כל מצוות התורה שהן: תלמוד תורה, יישוב ארץ ישראל, לבוש ציצית, קיום ברית מילה, עמידה בפני עבודה זרה (תוספתא עבודה זרה ד', ג'). העדות

נתיב ההעפלה של משפחות מבוכרה ואפגניסטן לציון

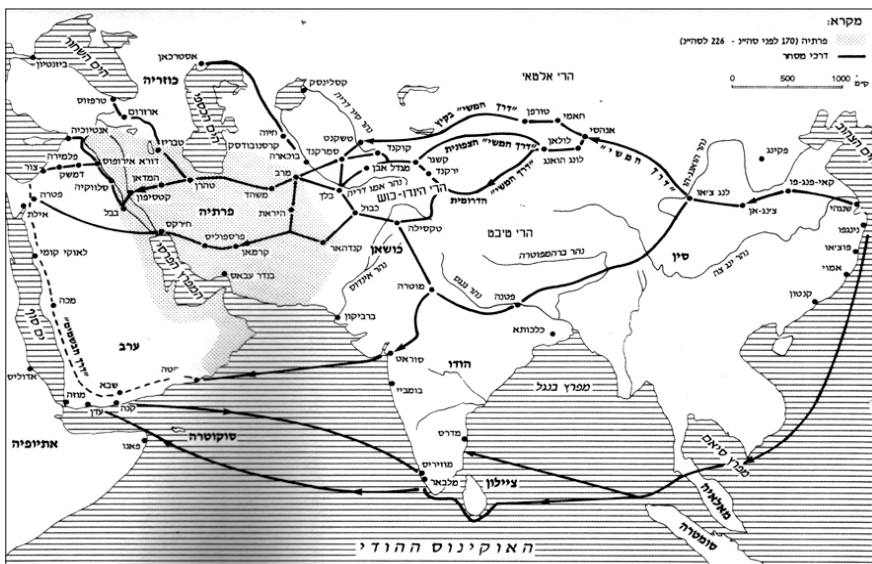
הנאמנים ודוברי ארמית כמו הסוגדים, ששלטו על אסיה המרכזית.

”הראדאנים הפרסי איבן ח'ורדאדה, שהיה מנהל הדואר בבגדד העבאסית בשנת 846. הוא כינה אותם בשם זה משום, שמשמעות המילים רא-דאן בפרסית ובטג'יקית היא, יודעי דרך. הראדאנים הובילו בימים ההם סחורות מספרד, ממרוקו ומקייוראן בתוניסיה, דרך סיציליה ואיטליה ולאורך ”דרכי משי” במזרח התיכון ובמרכז אסיה ועד סין במרחק כ-17,000 קילומטר ודיברו 5 לשונות. הם נחוגו ברגש רב של סקרנות והרפתקנות ותעוזה לטוטט בארצות נדחות. נתברכו בכושר התמצאות גיאוגרפית ובעיון במפות ועמידה בתנאי אקלים קיצוניים ובסגולה לנהל משא ומתן עם זרים. הם היו הראשונים בין עמי הקדם, שהובילו שיירות במרחק רב כזה, כיהודים חלוצים. כמו כן בלחמת הצבא הרוסי הצארי נגד שליטי אסיה המרכזית המוסלמית בשנים 1866-1868, סייעו יהודי סמרקנד לצבא הרוסי בפיקוד הגנרל קאופמן, לכבוש את העיר בהצלחה וקיבלו פרסי הצטיינות מהצבא הרוסי יחדיו לממשל הרוסי לתמוך בהתיישבות היהודים במרכז אסיה, כאשר יהודי רוסיה האירופית נהרגו בפקודת הצאר באותם הזמנים.

סופר עיתון ”המגיד” העברי מכלכתא שבהודו, מר משה בן יוסף, כתב, שבשנת 1880 יצאה שיירה ובה 200 סוחרים יהודים, שרכבו על סוסים מבוכרה לבלך, שבצפון אפגניסטן, במרחק 640 ק”מ לאורך ”דרך המשי”, עם 500 גמלים טעוני משי ותכשיטים וחמושים בכלי מלחמה. הם עשו דרכם במשך שני ימים ושבתו בשבתות באוהל ענק, ששימש להם בית כנסת עם ספר תורה. אז התנפלו עליהם יותר מת”ק (חמש מאות) שודדים תורכמנים, אך הוכו תמיד אחור. אצייין, שבני טענתו מובילי השיירות ונושאי הרובים כלוחמי הצבא הצארי הנ”ל, הקדימו את אגודת ”השומר” בארץ ישראל ב-30 שנה.

(המשך יבוא)

מחברת אב"א 2

דרכי המשי

ליוסף – מנשה ואפרים נאמר על מושבותיהם הנישאות והמבורכות...” ומראש הררי קדם” (דברים ל”ג, 15-13). כי רק עם הררי מגדל בארצו גם רועים ומשוטטים מיוחדים, המסוגלים להוביל במדבר ובישימון בחוסן ובביטחון בהיותו נייד מטבעו ולעסוק תמיד במודיעין.

הנוודות והובלת השיירות הבינלאומיות, נחלת אבותינו ההרריים והעזים

הסוגדים מפרס הקימו את בירתם בסמרקנד, שבאסיה המרכזית, כי העיר נוסדה בצומת הראשי של ”דרכי המשי”, שבלב הארצות. שם גידלו את הסוסים המהירים בעולם ואת הגמלים הדו – דבשתיים, שבלעדיהם אין שליטה על הובלת השיירות של המותרות בשלווה ובבטחה. אני משער, שהיהודים גולי בבל ופרס וביתר שאת בימי שלטון פרס בארץ ישראל, הגיעו שלטוגיה כצובעי אריגים, כמשוטטים וכסוחרים נועזים, דוברי שפות דרות ופיתחו בה את הסחר הבינלאומי. נוח היה להם לנהל את המסחר כי בני עמם ושאריהם, נפוצו בכל ארצות ימי הקדם. הם שימשו כמתווכים מוצלחים בין ארצות דתות וריבות כתגרים והיו מובילי שיירות מיומנים

הירדן של הארץ בלבד (בראשית ל”א, 19) וכי עם שהתחנך וחי בחבלים שאינם דורשים מאמץ בעיבודם, היה חלש בגופו ורפה ברוחו. ואילו ארץ ישראל הקיפה בעיקר את ההרים והמדברות של נחלותיה, שהיו נוהים וטובים בעיקר לנוודים ולמרעה וקשים ביותר להתיישבות, לסבל ולמאמץ, כנאמר בפי מרגלי משה, שעלו מקדש ברנע להר חברון לאמור: ”ארץ אוכלת יושביה היא” (במדבר ל”א, 32). כי ההר בארץ הוא טרשי ומיוער בעצי אלון ואלה שאין להכחידם, הוא חסר קרקע נוה לעיבוד חקלאי, כי רובו נסחף למרגלותיו, מקורות מימיו דלים כי רובם חזלים לנבוע בסוף הקיץ, דורש הרבה מאמץ ומעמס כדי לסלול בו דרכים ומעלות, ואין בו מרחב נוה להיאחו בו אלא ורק לאחר הכשרתו הקשה והנועזה על אף כל החסרונות האלה עם ישראל כבני אומה הררית היה בין הראשנים בימי קדם להתנחל דווקא בהר הניחה ובמדברותיו השוממים באינטנסיביות ובמקוריות. הם תושבי ההרים בכל ארצות הם חושבים ונאדרים בכוחם ובהליכותיהם ועזים ברוחם. יש להדגיש שעם ישראל הקים בהר את עיר בירתו, את בית מקדשו ואת מצודתו לראשונה בתולדות הארץ. ואכן בברכת משה

בגללם עם רועים זרים (בראשית ל”א, 19-20) ולחשוף מחסה ומסתור בקביעות, בבקאות ובכישורן כי הוא נודד במרחב ההררי והמדברי של הארצות, בקיץ בטפסו על ההרים ובחורף ברדתו לעמקים. המרגלים של משה יצאו מקדש ברנע ”לרגל את הארץ”, שמשמעו גם להלך ברגל ולא על גב בהמה (יהושע י”ד, 7), ”לראות את הארץ” (במדבר ל”ב, 8) כדי ללמוד את פרטיה לזכור אותם, ”לראות את ערות הארץ” (בראשית מ”ב, 12, 9) כדי לבחון ולבדוק את נקודות התורפה שקל לעבור דרכן ולכבושן, ולתור למען לחזור ולהתרשם ממנה בהרחבה ובהעמקה (במדבר י”ד, 38).

ההבדל בין ”ארץ כנען” לבין ”ארץ ישראל” ותכונות תושביה.

לשם כך ראוי לחקור ביסודיות את תיאורי המקרא אודותו, כדי לקבוע מה ההבדל בין המבנה של ”ארץ כנען” לבין הדמות של ”ארץ ישראל”. חשוב להסביר שכנען הדלה במחשבה ומעשי אנשיה נזכרה רק 93 פעמים במקרא, וישראל הברוכה והפורייה בפעילותיה נזכרה 2,512 פעמים. ארץ כנען השררעה על המישורים, הגבעות, העמקים ובקעת

2. נתיבי שיירות ונוודות – עם ומשפחה

הנוודות והשוטטות במסורת אבות ובמסורת עם ישראל.

אבות האומה ושבטי ישראל שהיו רועי מקנה נדדו איתם ועברו מארם נהריים הרחוקה והנידחת עד הארץ המובטחת של עם ישראל, במרחק 1,300 ק”מ. הם הילכו בחבלים הרריים ומדבריים או בספר הערבות. לכן הם כונו בשם עברים, שמשמעם גם עובדי מרחבים וארצות. על אברם רועה הצאן, הבקר והגמלים נאמר במלחמת לוט בן אחיז במלכי סדום ועמורה: ”...ויבוא הפליט ויגד לאברם העברי והוא שוכן באלוני ממרא האמורי” (בראשית ט”ו, 13), הגובל במדברות יודה והנגב ממזרח ומדרום. על ארץ רועי המקנה העברים במצרים אמר יוסף לשר המשקים של פרעה: ”כי גונב גונבתי מארץ העברים” (בראשית מ’, 15), בפגישת משה עם פרעה נאמר: ”כה אמר ה’ אלוהי העברים, שלח את עמי ויעבדוני” (בראשית ט”ו, 13), לכן עם ישראל היה במקורו ובמהותו עברי טיפוס, כי נדד ועבר עם צאנו במדברות של ארצות המזרח התיכון. רועה במקרא הוא גם כינוי לאלוהים, לשופט, למלך ולמנהיג, כי לכל אלה יש תכונות סמכותיות רב גוניות וחזונות ייחודיים שהם: חושיו של רועה הצאן מפותחים ורגישים ביותר, הוא בולש בעיניו אחר אויבים ומתנכלים נסתרים, מביט למרחקים במרחבים המפותחים של המדבר ההררי, שאין בו יערות ומכשולים מלאכותיים, הוא מהלך בשדה לפי העקבות של צאן אוכל (ירמיהו ל’ 6) וניצב באומץ לב בפני שודדים (איוב כ”ד, 2) וחיות טרף (ישעיהו ל”א, 4), אוניו של הרועה קשובות לצלילים או לקולות בעלי חיים מסוכנים ולנהימות של חיות טרף, הוא חייב להיות רעני בכל שעות היממה ומלא זריזות וסובלנות כדי לעמוד הכן בפני להט השמש ביום והקור העז בלילה (בראשית ל”א, 40), הוא מגלה תושייה במציאת שדות מרעה ומקורות מים נסתרים ולריב